

Ministeriet for kulturelle anliggender nedsatte herefter som nævnt i marts 1966 et udvalg med den opgave at foretage en bedømmelse af reglerne om biografbevillinger i lov nr. 155 af 27. maj 1964 om film og biografer og herunder undersøge mulighederne for en overgang fra bevillingssystemet til en form for friere biografnæring. Udvalget fik endvidere til opgave at udarbejde et udkast til sådanne ændringer i den ovennævnte lov, som man måtte finde nødvendige, såfremt en sådan friere biografnæring skulle indføres.

Udvalget afgav betænkning i september 1970. Af udvalgets 19 medlemmer gik et flertal på 10 medlemmer ind for en fortsat bevarelse af bevillingssystemet, medens 9 medlemmer ønskede bevillingssystemet afløst af et system med en form for friere biografnæring.

Det flertal af udvalgsmedlemmerne, som er gået ind for en opretholdelse af bevillingssystemet, har anført, at en ophævelse af systemet ikke vil være ensbetydende med en fri konkurrence på biografområdet. Man må tværtimod frygte, at et system med fri næring vil føre til dannelsen af større eller mindre biografkæder, således som man kender det fra visse lande. Dette vil igen betyde øget risiko for en dirigering og ensretning af biografernes repertoire til skade for publikum, en risiko, som må anses for at være betydelig, fordi kontrol over selv et ringe antal biografer vil være tilstrækkeligt til at øve pres på erhvervets andre udøvere. En ophævelse af bevillingssystemet vil efter udvalgsflertallets opfattelse heller ikke løse problemet omkring det manglende byggeri af nye biografer. Bag vanskelighederne for biografbyggeriet ligger i dag flere faktorer som afgørende, således, som også for andet byggeri, de høje grundpriser og betydelige kurstab med deraf følgende store huslejer, men i ganske særlig grad den omstændighed, at biografernes ringe indtjeningsmuligheder, der er en følge af det stærkt reducerede antal solgte billetter og de samtidigt kraftigt stigende omkostninger, herunder ikke mindst de biograferne pålagte afgifter, ikke er tillokkende for investering i biografbyggeri. Desuden bevirker den tidsmæssigt ringe udnyttelse af biograferne, at man normalt ikke kan konkurrere med byggeriet for de store forretningsvirksomheder. Endelig vil det efter flertallets mening — på baggrund af de bestræbelser, der gennem filmstøtteordningen gøres for at forbedre danske films kvalitet — også være inkonsekvent at gå bort fra en ordning for biograferne, der efter disse medlemmers opfattelse indebærer visse garantier mod en total kommercialisering af filmforretningsvirksomheden.

Udvalgets mindretal går ind for en ophævelse af

bevillingssystemet, da det i visse relationer kan have en hæmmende indflydelse på den ønskelige betjening af publikum, da det strider mod nutidige næringsretlige principper, og da hverken kulturelle, økonomiske eller andre hensyn efter mindretallets opfattelse taler for dets opretholdelse.

Mindretallet fremhæver, at det i almindelighed ikke længere er særlig lukrativt at drive biografvirksomhed; i et meget stort antal tilfælde melder der sig nu som ansøgere til en ledig bevilling ingen, der har særlige forudsætninger for at kunne øve en kulturel indsats ved driften af biografen. Og i de tilfælde, hvor der blandt ansøgerne er personer med sådanne forudsætninger, vil de ofte konstatere, at de økonomiske kendsgerninger sætter overordentligt snævre grænser for deres valgfrihed med hensyn til repertoire. De er efter biografloven forpligtet til at spille kunstnerisk og kulturelt værdifulde film, men vil meget ofte i realiteten kun i meget begrænset omfang kunne leve op til denne forpligtelse. Efter mindretallets mening vil hensynet til en rimelig publikumsbetjening og til ønskeligheden af et varieret og alsidigt repertoire bedst kunne varetages ved, at man søger at indrette forholdene således, at de dygtigst mulige ledere tiltrækkes til biograf erhvervet, og således at man mest muligt stimulerer til investeringer i biograferne. Dette vil bedst kunne opnås ved overgang til en form for fri næring. De udvalgsmedlemmer, der går ind for en ophævelse af bevillingssystemet, har endelig fremhævet, at dette system efter deres opfattelse har været en medvirkende årsag til, at der ikke i de senere år er igangsat nyt biografbyggeri i det omfang, det havde været ønskeligt. Man vil ikke afvise, at der — som fremhævet af udvalgsflertallet — er tale om en flerhed af faktorer, der spiller ind, men man finder det utvivlsomt, at en af grundene til, at det har været meget vanskeligt at interessere kapitalstærke personer eller selskaber i en investering i nye biografer, er, at disse personer eller selskaber i givet fald ville være uden enhver indflydelse på, hvem der ville komme til at drive den pågældende biograf.

Ministeriet for kulturelle anliggender er — efter en nøje afvejning af de i betænkningen fremførte argumenter for og imod bevillingssystemets ophævelse — nået til det resultat, at det ikke længere kan være rimeligt at opretholde et bevillingssystem som grundlag for biografdrift her i landet. På grund af de ændrede økonomiske forhold for biograferne har systemet i dag ingen mulighed for at virke efter sin oprindelige hensigt, som var at sikre, at de personer eller institutioner, som stod for den offentlige forevisning af film, ikke blot havde de nødvendige forretningsmæssige forudsætninger, men at de tillige